

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคในระหว่างตั้งครรภ์ของมารดากับน้ำหนักทารกแรกคลอด กลุ่มประชากรคือ หญิงตั้งครรภ์ จำนวน 150 คน ที่มาฝากครรภ์ และคลอดทารกที่โรงพยาบาลศูนย์เชียงใหม่ประชาชนนคราห์ คลอดทารกมีอายุครรภ์ครบกำหนด ไม่เป็นทารกแฝด นอกจากนี้กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ต้องไม่มีภาวะแทรกซ้อนทางอายุรกรรมและทางสูติกรรม กลุ่มหญิงตั้งครรภ์มาคลอดทารกทั้งหมด ณ โรงพยาบาลศูนย์เชียงใหม่ประชาชนนคราห์ ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม ถึง 31 สิงหาคม 2543

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของมารดาและทารก ซึ่งรวบรวมจากการสัมภาษณ์และบันทึกประวัติของมารดาและทารก ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มาฝากครรภ์ และน้ำหนักทารกแรกคลอด ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์ ได้ผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 9.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ การอธิบายข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพสมรส ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และการหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคในระหว่างตั้งครรภ์ของมารดากับน้ำหนักทารกแรกคลอด โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ทารกแรกเกิดส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.3 และเพศชาย ร้อยละ 46.7 มีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักแรกเกิดเท่ากับ 3,096 กรัม และ 3,160 กรัม ตามลำดับ มารดามีอายุเฉลี่ย 26.3 ปี มีความสูงเฉลี่ย 155.1 เซนติเมตร มีน้ำหนักตัวก่อนตั้งครรภ์เฉลี่ยเท่ากับ 50.1 กิโลกรัม มีภาวะโภชนาการเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกายเท่ากับ 20.86 ส่วนมากเป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 53.3 จำนวนครั้งที่มาฝากครรภ์อยู่ในช่วง 7-14 ครั้ง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นคู่ คิดเป็นร้อยละ 97.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 30.7 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นแม่บ้าน รองลงมา ได้แก่ ทำไร่นาทำสวน และรับจ้างทั่วไป โดยมีรายได้ของครอบครัวน้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน และอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ไม่เหลือเก็บ ลักษณะของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 55.3 และส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2

จากการศึกษาพบว่า ส่วนมากมารดาไม่มีอาการแพ้ท้อง คิดเป็นร้อยละ 50.7 และในกรณีที่แพ้ท้องมีมารดาที่รับประทานอาหารไม่ได้เลย คิดเป็นร้อยละ 27.0 มารดาส่วนมากรับประทานอาหารครบ 3 มื้อ คิดเป็นร้อยละ 63.3 และในแต่ละมื้อประกอบด้วยอาหาร 2 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 53.3 อาหารที่ไม่บริโภคขณะตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 46.0 เป็นของหมักดอง และอาหารที่ทำให้ความสำคัญระหว่างตั้งครรภ์ส่วนมากเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ นม ไข่ ถั่วต่าง ๆ มารดารับประทานวิตามินตามคำสั่งแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 92.0 และไม่บริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร คิดเป็นร้อยละ 89.3 ส่วนมากดื่มน้ำวันละ 8 แก้ว คิดเป็นร้อยละ 34.7 เป็นน้ำดื่มชนิดบรรจุขวด คิดเป็นร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา ชา/กาแฟ และเครื่องดื่มชูกำลังระหว่างตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 95.3, 94.0 และ 98.7 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า ทารกแรกคลอดส่วนมากมีน้ำหนักน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,900 กรัม คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมามีน้ำหนักมากกว่า 3,250 กรัม คิดเป็นร้อยละ 31.3 และมีน้ำหนักมากกว่า 2,900-3,250 กรัม คิดเป็นร้อยละ 30.7

พฤติกรรมการบริโภคอาหารของมารดาระหว่างตั้งครรภ์ พบว่า การบริโภคอาหารประเภทผักและผลไม้ และการดื่มน้ำ มีความสัมพันธ์กับน้ำหนักทารกแรกคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับการบริโภคอาหารของมารดาระหว่างตั้งครรภ์ พบว่า อาหารประเภทน้ำมันพืช น้ำมันสัตว์ มีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กับน้ำหนักทารกแรกคลอด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.06$)

อภิปรายผล

พฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทผักและผลไม้ และการดื่มน้ำ ของมารดาระหว่างตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กับน้ำหนักทารกแรกคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < 0.05$ อาจอธิบายได้ว่าในกลุ่มมารดาที่คลอดทารกน้ำหนักน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,900 กรัม จะรับประทานผักและผลไม้ในปริมาณมาก ซึ่งหากบริโภคอาหารดังกล่าวในปริมาณมากเกินไปอาจทำให้ทารกที่คลอดออกมามีน้ำหนักน้อย เนื่องจากเป็นอาหารที่มีกากใยสูงและย่อยยาก ทำให้ท้องอืด ไม่อยากรับประทานอาหารอย่างอื่น ส่งผลให้ทารกได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ จึงทำให้ทารกมีน้ำหนักน้อย สำหรับการดื่มน้ำ พบว่า ถ้ามารดาดื่มน้ำน้อยมีแนวโน้มว่าน้ำหนักของทารกแรกคลอดจะมีน้ำหนักของทารกมากขึ้น การดื่มน้ำมากอาจเป็นสาเหตุทำให้มารดาบริโภคอาหารอย่างอื่นน้อยลง ทำให้ได้สารอาหารที่จำเป็นต่อทารกลดลงด้วย ซึ่งอาจส่งผลต่อน้ำหนักทารกแรกคลอด อย่างไรก็ตามการที่ทารกน้ำหนักแรกคลอดน้อยอาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยร่วมอย่างอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า เพื่อให้ทารกมีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหญิงตั้งครรภ์ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมกรบริโภคอาหาร และอัตราการเพิ่มน้ำหนักตัวให้เหมาะสมในระหว่างตั้งครรภ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การสร้างแบบสอบถาม ควรพิจารณาจำนวนและความถี่ในการบริโภค เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงชัดเจน ส่วนระยะเวลาที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์มารดาหลังคลอดนั้นควรจะต้องไปสัมภาษณ์ในวันที่ 2 หลังคลอด เนื่องจากมารดาได้มีเวลาพักผ่อนและหายเหนื่อยจากการคลอดบุตรแล้วจึงมีความพร้อมในการให้สัมภาษณ์มากกว่า ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและถูกต้องกว่า
2. ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาในรูปแบบเดียวกันนี้ในโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อนำไปใช้เปรียบเทียบน้ำหนักทารกแรกคลอดกับพฤติกรรมกรบริโภค
3. ควรมีการศึกษาหาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อน้ำหนักทารกแรกคลอด